

KATECHETIKAI HÍRLEVÉL

KÖSZÖNTŐ

Mert abban Isten a maga igazságát nyilatkoztatja ki hitből hitbe, amint meg van írva: „Az igaz ember pedig hitből fog élni.”
Róm 1,17

A reformáció hónapjába léptünk. Luther korszakalkotó felismerését visszaemlékezései alapján a Római levél idézett verséhez szoktuk kötni. Sok háttér és elmélkedés után, de az Igét kibontva fogalmazta meg azt, hogy Isten irgalmas és kegyelmes, az egész életünk és a megváltásunk Isten kegyelméből származik.

Az Ige üzenete ma is igaz és picit a mai élethelyezeteinkre formálva számomra az alábbiakat mondja, amit szeretnék átadni minden szolgatársnak:

- Isten Igéje ma is igaz és érvényes.
- Istenben bízva megtapasztalhatjuk, hogy Benne, Vele és Általa élhetjük meg a mindennapokat.
- Lehetnek kihívások, félelmek, új és új vagy éppen váratlan helyzet, de Istenre hagyatkozhatunk, Aki átsegít, megtart, vezet és kísér.

Legyen olyan októberünk, amelyben hitből és hitben élünk!

AKTUALITÁSOK

Az október havi hírlevélben szakmai téren a reformációs időszak katechetikai feldolgozásához szeretnénk többféle segítséget adni. Ebben vannak új, még közzé nem tett anyagaink (pl. egy angol kisfilmhez kapcsolt feldolgozás) és máshol már publikált, de sok pozitív visszajelzést kapott anyagunk (Igazság és Élet, Reformációs gyermek-istentiszteleti vázlat) egyaránt. Emellett a reformációhoz kapcsolódó szimbólumokkal, nagyobbak között használható ötletekkel is találkozhat az olvasó.

A szakmai anyagok mellett három lehetőségre szeretném fölhívni a figyelmet.

- 2022 augusztusától egy, a hittanoktatás évéhez kapcsolódó továbbképzési pályázat keretén belül egyházmegyéket látogatunk meg. Eddig 4 helyen voltunk és október-november hónapokban folytatódik a sorozat. Érzelmi nevelés, hittanoktatói erőforrásgyűjtés, kreatív hittanos módszertani ötletek kerültek elő a képzéseken, amelyekről rövid élménybeszámolók olvashatók egy-egy résztvevő tollából a hírlevél végén. Aki kedvet kap ezek alapján, keressen bennünket nyugodtan!
- Az egyházmegyei továbbképzések mellett központilag is szervezünk online tartott néhány órás webináriumokat és egy országos katechetikai konferenciát is. A konferencia 2022 november 18-19 között kerül megtartásra, Budapesten, ahol hétköznapi etikai témáktól (gender kérdés), módszertani lehetőségekig (imádságra nevelés, Godly Play), egyéb valláspedagógiai témákon át összesen a két nap során 16 témával várjuk az érdeklődőket. A konferencia ára rendkívül kedvezményes és remek szakmai anyagokat adunk az érkezők kezébe.
- A mindennapi szolgálatok mellett egy izgalmas és a reformáció hónapjához illő szakmai anyagon dolgozik egy munkacsoport, melynek témája az állami/gyülekezeti/más egyházi hittanoktatásban szolgálók előmeneteli rendszere. A tervek alapján a hónap második felében, az MRE Zsinat Elnökségének döntése után, körlevélben adunk tájékoztatást a tervezett hittanoktatói életpálya modellről és lesz lehetőség a hozzászólásokra is.

Áldott október kívánok magam és a munkatársaim nevében:

Dr. Szászi Andrea
Katechetikai igazgatóhelyettes

2022 / OKTÓBER / 7. szám

Gyülekezeti katechézis

Szimbólumokkal a reformáció nyomában

Ha valaki össze szeretné számolni, hogy hányféle dolognak a hónapja az október, egészen jelentős számot kapna. Igazán kitartónak kell lennünk, ha a ránk bízottak figyelmét meg akarjuk nyerni azzal a gondolattal, hogy október a reformáció hónapja. Segít rajtunk, ha ilyenkor előtérbe helyezzük mindazt, amit a reformáció korából szövegeken, énekeken, hagyományokon, jelképeken keresztül örököltünk. Maradtak ránk üzenetek arról, hogy miért is vagyunk protestánsok, reformátusok. Egy-egy szimbólum az egész embert szólíthatja meg, amennyiben a krisztusi üzenet szolgálatában tekintünk rá. Jelképeink közösségbe vonnak minket, segítenek megérteni, mi tart bennünket össze. A keresztyén szimbólumok mindig kitekintenek Isten örökkévaló országára, az örök élet ajándékára is.

Az evangélikus egyház jelképévé vált Luther Márton pecsétje, a Luther-rózsa. Középpontjában a Krisztus áldozatának fontosságára utaló kereszt áll. A kereszt egy szívben foglal helyet, amely az értelem és az érzelem, a döntések helye a Szentírás szerint. A szív tiszta, fehér rózsaszirmokon ül, és mindezt körülveszik Isten hatalmának, és az örök életnek a jelképei. Felolvashatjuk egy iskolai reggeli csendesség alkalmával, vagy megbeszélhetjük gyülekezeti bibliakörben, hogyan magyarázta maga [Luther a címerét](#). A Luther-rózsa segíthet nekünk annak magyarázatában is, mit hiszünk Krisztus áldozatáról, a feltámadásról, az örök életről. Összeköthetjük elemeinek magyarázatát a Heidelbergi Káté 45. kérdésére adott feleletével: [„Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?”](#)

Kálvin jelképe, a szívet felajánló kéz az Istennek odaszentelt életre, a Jézus követésében való elindulásra, az ő szolgálatára való elköteleződésre hív. [Kálvin egyik leveléből](#) egy kis részletet megismertetve beszélhetünk arról, mit jelentett ez az odaszentelés Kálvin életében, mit tett ő ennek jegyében. Rámutathatunk, hogyan látta ő saját feladatait, szerepét, hogyan kérte és fogadta el Istentől útját, és együtt gondolkodhatunk arról, vajon mire hív bennünket ma ez az üzenet.

A zászlós bárányt mint Krisztus-szimbólumot már egy 14. századból származó templomi zárókő is hordozza Debrecen városában. Jelenlegi formájában 1693-ban fogadták el Debrecen város címerét, amely lenyomata az Isten megújító erejében bízó, a sok tűzvész után újra és újra megmaradó város hitvallásának. A címer részletes elemzését megtalálhatjuk Csorba Dávid: A zászlós bárány nyomában című művében (Debreceni Egyetem Történelmi Intézete és a Kálvin Kiadó kiadásában, Debrecen-Budapest, 2011). A „cívus város” címere sokkal később, nem egészen 90 éve lett a Magyarországi Református Egyház címerévé, a zsinat 1933. szeptember 14-én és 15-én tartott ülésén hozott határozata alapján. Megegyezés történt Debrecen városával, mivel a címert elég kifejezőnek találták ahhoz, hogy az egyház Krisztus-központúságára irányítsa a figyelmet. (<https://regi.reformatus.hu/mutat/nyolcvan-eves-egyhaziunk-cimere/>)

A református címert gyülekezeti termekben, templomokban, egyházi intézményeink tantermeiben gyakran látjuk – vajon értik-e a jelenlévők, hogy miről beszél ez a gazdag jelkép? A bárányon kívül a Szentírás két részét még sokan felismerik benne, ám az Isten erejével viruló pálma, a feltámadásra mutató, tűzpróbát is kiálló fénixmadár, a nap, mint Isten mindenk feletti hatalmának jelentése gyakran rejtve marad. A címer egy-egy jelképét megmagyarázhatjuk kapcsolódó bibliai igékkel együtt napkezdő reggeli csendességeken, reggeli hétkezdő áhítatokon, októberi gyermek-istentiszteleteken, és mindez lehet egy reformációhoz kötődő templomi szolgálat alapja is. Fiatalokkal, felnőtt gyülekezeti tagokkal, pedagógusokkal érdekes lehet elemezni Szeremley Sámuelnek a címer magyarázatához írt versét. (A címer jelképeit feldolgozó reggeli csendességekhez és a címerhez kapcsolódó szolgálathoz írásos anyag, ill. Szeremley Sámuel verse elérhető [A református címer magyarázata](#) címszó alatt a következő felületen.)

Mutassunk rá jelképeinkre, hozzuk őket összefüggésbe a Szentírással, és kérjük Isten Szentlelkét, hogy segítsen ráébredni: egy-egy szimbólum hordozza az üzenetet, amely évszázadokon át is eljutott hozzánk Krisztusról, a minket megváltó és megváltoztatni képes, szabadító Jézusról, a Neki odaszentelt élet lehetőségéről.

2022 / OKTÓBER / 7. szám

Gyermek-istentiszteleti terv reformáció ünnepére

Központi gondolat: A reformáció jelképei ma is tanítanak bennünket

Cél: A reformáció néhány jelképének megismertetése a gyermekekkel

Jelképeinkkel kapcsolatosan ajánljuk a következő cikket:

<http://www.kriszteso.com/2016/10/31/reformatus-memek/>

Előkészület

Kisfilm előkészítése, sablonok nyomtatása, olló, ragasztó legyen megfelelő mennyiségben

Köszöntés Isten nevében

A Szolgálattevő Jézus A Szolgálattevő köszönti a gyerekeket. A gyerekek körben állnak.
Krisztus nevében
köszönti a gyerekeket.

Egymás köszöntése körbeadott kézfogással

Köszöntés körben állva A gyerekek körben állnak. A Szolgálattevő kezét fog az első gyermekkel, köszönti, majd a gyerekek továbbadják körben a kézfogást és köszöntést.

Ének:

A reformáció énekeiből Hallgassunk meg néhányat a reformáció énekeiből (Gryllus-testvérek):

<https://www.youtube.com/watch?v=UADB-BfWv2g>

Melyik éneket ismerjük fel? Hogyan szól a mai változat? Énekeljük el!

Imádság

Mennyei Atyánk,
Szentlelked által légy
jelen köztünk!

A gyerekek még körben állnak, a Szolgálattevő vezetésével, mozdulatokkal kísérik a szöveget.

Tanítás

Osszuk csoportokra a gyermekeket!

Mindegyik csoportban legyenek kicsik és nagyok vegyesen, a munkamegosztás miatt.

A következő linken a jelképekhez anyagokat találhatunk:

<https://tinyurl.com/y683k8za>

A csoport nagyobb tagjai röviden felkészülhetnek a jelképekből, és elmondhatják társaiknak.

A kisebbek (segítséggel) színezhettek, origamizhatnak, modelleket készíthetnek a linken található anyagok közül.

- bárány
- csillag
- főnix
- hal
- kakas
- pálma

Megbeszélés	A közös munkálkodás végén mutassuk be egymásnak a csoport által feldolgozott református jelképet!
Összegzés	Ezek a jelképek végigkísérték és végigkísérik református egyházunk életét. Mindegyiket használjuk a mai napig. Ha templom tornyán, a zászlókon, a címerben rájuk néztek, jusson eszetekbe, hogy mit jelentenek!
Feldolgozás	Nagyobbaknak: https://www.youtube.com/watch?v=oUCYMvb671Q
Bibliaolvasás	
Szolgálattevő felolvasása	Válogatás a jelképekkel kapcsolatos igehelyek közül
Imádság	
Szolgálattevő hangos imádsága.	Beszéljük meg, hogy kiért, miért imádkozunk! A Szolgálattevő ezt is foglalja imádságba.
Miatyánk	
Úri imádság	Körben állva.
Hirdetések	
Születésnaposok köszöntése. Adakozás. Alkalmak hirdetése.	A helyi szokások szerint.
Ének	
Az alkalom elején tanult ének	Mozgással kísérve, közös hangszeres kísérettel.
Szabadon választott énekek	
Áldás	
Szolgálattevő áldása	A gyerekek körben állnak.

[Igazság és Élet 2019/4](#) 811. oldalán megjelent, Csüllög Ferenc és Dr. Szászi Andrea által készített anyag.

2022 / OKTÓBER / 7. szám

Reformálódjunk!

Egy reformációról szóló animációs kisfilm feldolgozása a hittanórán

A reformáció 500. évfordulójára a National Geographic készített egy rövid, lényegre törő, tartalmában komoly, grafikájában humoros animációs filmet. Nézzük meg, hogy hogyan tudjuk felidézni, aktualizálni a reformáció eseményeit e kisfilm segítségével!

A film 5 perces, [itt](#) található.

Az animációs kisfilm ugyan angol nyelvű, de nem a fordítás a feladat, hanem az információk megismerése, rögzítése. Az alábbiakban az angol szöveget és a magyar fordítást is közreadjuk.

Szükséges eszközök:

eszköz, amin mindenki láthatja a levetített animációs filmet

tábla és kréta/filc vagy nagyobb lap és filctoll

elegendő hely a munkához

csoportonként egy telefon

nyomtatott magyar szöveg minden kiscsoportnak (A fordítást a Hittanoktató saját belátása szerint pontosíthatja.)

íróeszköz, füzet, lap

A feladat lépései:

Nézzük meg együtt a filmet, csak az angol szöveget hallgatva, felirat nélkül!

Próbáljuk meg összeszedni, hogy ki mit értett meg, mire következtet az animáció alapján! Írjuk fel a táblára, vagy egy nagyobb lapra! Szánjunk rá elég időt! A Hittanoktató írja fel egymás alá 1-5-ig a számokat. Ez a fejezetek számára utal. A hittanosok által megjegyzett infókat már a megfelelő számhoz írjuk.

Nézzük meg ismét a filmet, de most kapcsoljuk be a magyar feliratot is.

Megjegyzés: Az automatikus feliratozásban a nevek nem pontosak, így érdemes ezeket előtte pontosítani a gyerekekkel. Írjuk fel a helyes neveket a táblára.
Warm=Worms, Vargboard és Fordburg=Wartburg

Nézzük meg az előbb összegyűjtött információk listáját! Egészítsük ki a fejezetcímekkel, egyéb infókkal! Javítsuk, amit kell. (Ez a lépés abban segíti a hittanosokat, hogy megjegyezzenek a legfontosabb tényeket.) Ez a lista maradhat a táblán, míg „szinkronizálnak” a gyerekek.

Alkossunk 5 kiscsoportot! (Ha kevesebb a hittanos, akkor válasszunk ki tetszés szerinti fejezeteket!) Minden csoport kapjon egy fejezetet és nyomtassuk ki a fejezethez tartozó szöveg magyar fordítását. Szinkronizáljanak a kiscsoportok!

A feladat:

Olvassátok el a magyar szöveget!

Írjatok párbeszédet, monológot a szövegek alapján!

A szövegírás szabályai:

- Nem a magyar szöveget kell felolvasni.
- Szóltassatok meg minden szereplőt!
- Alkossatok új szöveget!
- Írjátok le!
- Minden lényeges információ legyen benne az új szövegben, ami a filmben is elhangzik!
- Legyen egy olyan új információ is, ami nem hangzik el, de ti tudjátok, olvastátok, utánajártatok!
- Hangeffektusokat is használhattok. (pl. kopogás, léptek stb.)
- Minden csoporttagnak meg kell szólalni vagy beszédhanggal, vagy hangeffektusként.

A kiscsoportok bemutatják az alkotásaikat.

1. BEPILLANTÁS LUTHER ÉLETÉBE

A 21 éves Luther egy nap valami olyat él át, ami élete további részében hatással lesz rá. Hirtelen vad és heves vihar kerekedik. Luther retteg attól, hogy belescap a villám és meghal, mivel egész életében azt mondták neki, hogy meg kell szereznie a helyét a mennyországban, amikor meghal, de úgy hiszi, hogy ezt még nem tette meg. Így térdre esik és imádkozni kezd, de nem Istenhez, hanem szent Annához, hogy kérje meg ő Istent, hogy vigyázzon rá. Luther pedig megígérte, hogy ha Isten megőrzi őt a viharban, élete hátra lévő részét Istennek ajánlja azzal, hogy szerzetes lesz.

2. A TÉZISEK

Luther nem érti, hogy Istennek valóban az lenne a szándéka, hogy a szegény emberek minden pénzüket arra költsék el, hogy a büntetést elkerüljék és a mennybe kerüljenek?

Miért lenne könnyebb a gazdagoknak elkerülni a hosszú ideig tartó purgatóriumot (tisztítótűzet), mint a szegényeknek?

Szerinte az, hogy a papok bűnbocsátó cédulákat árulnak ezzel a mottóval: „Amikor a pénz a ládában koppan, a lélek kiugrik a purgatóriumból.” az sokkal inkább a pénzről szól és nem az Istenről.

Luther más szerzetesekkel és papokkal meg akarja vitatni, ezért ír 95 tételt és kiszögezi annak a wittenbergi templomnak az ajtajára, ahol él.

A templomajtó, mint látható, egyfajta faliújság, megszokott módja annak, hogy dolgokat vitára bocsássanak.

3. A MEGHALLGATÁS

Luther Worms városában védheti meg magát egy kihallgatáson.

Az egyház azt reméli, hogy Luther visszavonja azt, amit mondott és írt.

Így minden visszatérhet a normális kerékvágásba.

Ám Luther nem így tesz. Fenntartja azt, hogy ha senki sem tudja érvekkel vagy bibliai idézetekkel bizonyítani, hogy tévedett, akkor igaza kell, hogy legyen.

- Nem tudom és nem is fogom megbánni azt, amit mondtam.
- Nem tudok a lelkiismeretem ellen cselekedni – mondja Luther.

A hallgatóságból nem sokan vannak, akik a lelkiismeret szót már korábban is hallották, de nincs kétségük afelől, hogy Luther kiáll-e a meggyőződése mellett vagy sem.

Ennek eredményeként törvényen kívülnek nyilvánítják.

Ez azt jelenti, hogy mindenkinek kötelessége őt elfogni és átadni a hatóságoknak.

4. A VÁLASZTÓFEJEDELEM VÁRÁBAN

Miután Luthert törvényen kívülnek nyilvánították, bujkálni kényszerült.

Barátjának, Bölcs Frigyes választófejedelemnek wartburgi várában rejtőzött el.

Mindeddig a Biblia csak görög és latin nyelven létezett.

Amíg Wartburgban bujkál, lefordítja az egész Újszövetséget német nyelvre.

Luther azt szeretné, hogy az embereknek lehetősége legyen a saját nyelvükön olvasni a Bibliát, így nem függenek a papok és az egyház magyarázatától.

Mivel Luther látta, hogy a Bibliából Isten minden emberhez szól.

5. A SZAKADÁS

Amikor az emberek elkezdik olvasni a Bibliát, elkezdik érvként használni az Isten Igéjét. Luther elkezdett valamit, amit már nem tudott kontrollálni.

Új gondolatait érvként használták arra, hogy ki és miben dönthet a lázadó fejedelmek hatalmi harcaiban és a királyok, fejedelmek és a pápa küzdelmeiben.

Hamarosan mindenki vitázni kezd és harcol, sőt néhányan még háborúba is indulnak.

Luther arról álmodott, hogy az általa ismert egyház megváltozik.

Gondolatai azonban kettéosztották az egyházat: Katolikus és protestáns egyházra. Hamarosan más dolgok is fontossá váltak az egyházon kívül.

Az eredeti angol szöveg, amely a videó automatikus feliratozásában olvasható, egyben [ITT](#) tekinthető meg.

A kisfilm alapján beszélgethetünk az alábbi fontos témákról is:

- rossz dolgok jó emberekkel (cselekedetek és hit),
- imádság kérésének a teljesítése,
- Istennek szentelt élet.

- félelmetes esemény az életben,
- félelmetes esemény, amikor Isten segítségét kérte,
- félelmetes esemény, amikor Isten segítségét kérte és ígéretet is tett,
- félelmetes esemény, amikor Isten segítségét kérte, ígéretet tett és teljesítette.

- kiállni valami mellett,
- kiállni valami mellett, amit senki sem úgy gondol,
- kiállni valami mellett, amit senki sem úgy gondol, és ami miatt várhatóan hátrány ér.

- viselkedés, magatartás nehéz helyzetben,
- tudás és képesség felhasználása,
- képesség Isten szolgálatában,
- hivatásos egyházi személyek és nem hivatásos egyházi személyek bibliaolvasása.

Ha a fenti beszélgetési témák valamelyikéhez „stop motion” technikával készítenek a hittanosok egy feldolgozást, mi szívesen megosztjuk!

Zimányi Noémi

katechetikai szakértő

Feldolgozás ötletek középiskolai hittanórákhoz

Október a reformáció hónapja. Ebben az időszakban főként a reformáció témája kerül elő a középiskolai hittanoktatásban. Lelkészként, vallástanárként igyekszünk sokféle nézőpontból megvizsgálni és bemutatni azt a kort és azokat az eseményeket, hogy érdekes legyen a tanulóinknak. Próbáljuk különböző módszertani elemekkel közel vinni hozzájuk a több mint 500 évvel ezelőtti történéseket.

Ebben a cikkben néhány ötletet és forrást szeretnék bemutatni a téma feldolgozásához.

Tanulói ötletek reformáció témában

Az egyik legegyszerűbb, de nagyfokú kreativitást igénylő módszer és feladat, amikor a tanulók kisebb 3-4 fős csoportokban ötletelnek és lehetőségeket keresnek, hogy ők hogyan képzelik el ma a reformációt. Ehhez a feladathoz adhatunk néhány segítő kérdést.

- Szükségesnek látjátok-e ma a reformációt?
- Hogyan kezdenétek hozzá a református egyház megújításához? (gyülekezeti és országos szinten)
- Milyen eszközökkel, módszerekkel indítanátok megújulási mozgalmat?
- Mit változtatnátok meg? (liturgiában, istentiszteleti, gyülekezeti gyakorlatban)
- Hogyan szólna egy néhány pontos kiáltvány? (mintáéként szolgálhat Luther 95 tétele)
- Miért lehet jó ma reformátusnak lenni?

A feladat lényege, hogy a tanulók a hittanórán közösen gondolkozzanak és meglássák saját szerepüket az egyház megújításában. Ezek a beszámolók, megoldások legyenek minél konkrétabbak és adjunk lehetőséget a visszajelzésekre is. Ne ijedjünk meg, ha „hajmeresztő” ötletek érkeznek a csoportoktól. Előfordulhat, ha a liturgia vagy éppen az éneklés teljes átalakítását ajánlják. (Legyen dob a templomban, csak ifjúsági énekeket énekeljünk stb.)

Esetleg olyan programok is bekerülhetnek a javaslatok közé, amelyeket a jelenlegi egyházi keret és gyülekezeti struktúra sem támogatna. Fontos, hogy egyetlen véleményt se kritizáljunk és ne értékeljük. A lényeg, hogy érveljenek, fogalmazzák meg a megjelölt változás, változtatás előnyeit és azt, hogy milyen eredményt, következményt várnak, ha megvalósulnak a vágyott elképzelések.

Reformációhoz kapcsolódó tartalmak a középiskolai modulokban

A reformáció témáját a középiskolai modulok is feldolgozzák vagy érintik különböző szempontok szerint.

Egyháztörténeti szempontból közelít az Egyetemes és a Magyar Egyháztörténet Alapmodul. A protestáns tantételekről és a hitvallásos iratainkról a Dogmatika Alapmodulban olvashatunk, amely a református hittan alapkérdéseivel foglalkozik. A jelenlegi református istentiszteleti rendről a Kohéziós Alapmodul és a Református Egyházismertet Alapjai modulfüzet beszél.

A téma feldolgozását a leckék elején, illetve végén található feladatok, ötletek is segítik. A készüléskor érdemes végignézni és összehasonlítani a tartalmakat. A kiadványok olvasható formában a honlapon az itt közreadott linken megtalálhatók.

<http://rpi.reformatus.hu/alapmodulok>

Reformátori alapelvek megjelenése imasétán, avagy a „Solák útja”

- **Sola gratia**
– egyedül kegyelemből
- **Solus Christus**
– egyedül Jézus Krisztus
- **Sola Scriptura**
– egyedül a Szentírás
- **Sola fide**
– egyedül hit által

Az imaséta vagy imaösvény módszere jól ismert különböző témák feldolgozásához. A reformátori alapelvek is megjelenhetnek egy imaséta alkalmával. Egy-egy lapra felírhatjuk az öt solát egyesével:

- egyedül kegyelemből,
- egyedül Jézus Krisztus,
- egyedül a Szentírás,
- egyedül hit által és
- egyedül Istené a dicsőség.

(A mondatokat, szavakat adott esetben lehet tárgyakkal, ábrákkal, vagy képekkel is helyettesíteni, kiegészíteni.) Minden reformátori alapelvhez a tanulók leírhatják vagy lerajzolhatják azt, amire asszociálnak. Mit jelent számukra személyesen a hit, a kegyelem, a Szentírás, Jézus Krisztus? Van-e olyan Ige, ami bátorítja őket? Akár egyénileg akár csoportosan is végigjárhatják állomásról állomásra a „Solák útját” a teremben.

Reformáció a hétköznapiakban

A reformációval számtalan írás foglalkozik. A Reformáció a hétköznapiakban címmel olvashatunk egy cikket a Rubicon Online internetes oldalon. A papi nősülés, a reformáció és község, a reformáció és az egyén helyzetét vizsgálja írásában. Ez a pár perc alatt elolvasható forrás alkalmas lehet elemzéshez, személyes kapcsolódások megtalálásához és a helyi viszonyok jobb megértéséhez is. Ezen a linken található a cikk: <https://rubicon.hu/cikkek/reformacio-a-hetkoznapokban>

Búcsú a búcsúcédulától

A zanza.tv internetes oldalon rövid ismertetőket találhatók reformáció témában is. *A búcsú a búcsúcédulától* című kisfilmben Luther szemszögéből láthatjuk az eseményeket. Segít belehelyezkedni az akkori történésekbe és a kor sajátos lelkiségét is megérthetjük. A „*Te mit tettél volna?*” - kérdés mindig megmozgatja a tanulókat. Érdeemes elgondolkozni, hogy ilyen feszült történelmi szituációban, milyen lehetőségek és utak kínálóztak a reformáció terjedésében. Itt található a kisfilm: <https://zanza.tv/tortenelem/ujkor-vilag-es-europa-kora-ujkorban/bucusu-bucusucedulato>

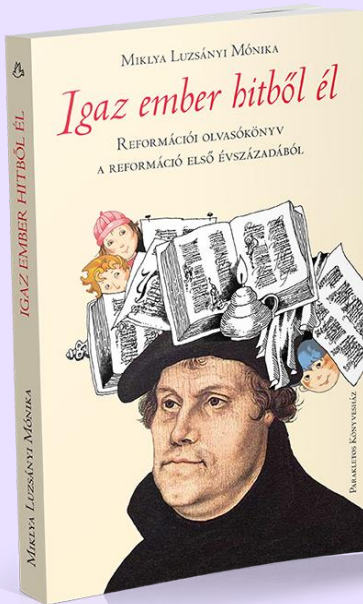
Személyes reformáció, személyes hitvallás

A személyes reformáció, személyes hitvallás kérdése és lehetősége nem kihagyható, hiszen a megújulás az egyén személyes hit, - és lelki életében kezdődik és folytatása a megfogalmazás majd a továbbadás. Személyes reformáció, személyes hitvallás címmel kérhetünk a tanulóktól rövid fogalmazást vagy hosszabb esszét is. Ebben kifejthetik gondolataikat saját egyéni reformációjukkal, hitvallásukkal kapcsolatban. Az elkészült írások akár az iskola újságban is megjelenhetnek az októberi számban vagy csendes napon felolvasásra, elmondásra kerülhetnek. Akár valamilyen jelképes jutalommal is motiválhatók a tanulók a gondolataik papírra vetéséért.

Az itt leírt módszerek, ötletek segíthetik, illetve kiegészíthetik a téma élményszerű feldolgozását. Jó szívvel ajánlom akár hittanórára akár ifjúsági foglalkozásra.

2022 / OKTÓBER / 7. szám

Parakletos Könyvesház ajánlója

Igaz ember hitből él

Reformációi olvasókönyv a reformáció első évszázadából

Olvasókönyvünk a reformáció első szakaszát mutatja be a gyerekeknek és ifjú olvasóknak. Részletesen foglalkozik Luther és Kálvin életével, s mellettük olyan reformátorok életéből emel ki fontos epizódokat, mint Ulrich Zwingli, Philipp Melanchthon, Martin Bucer vagy Nicolas Cop, Guillaume Farel, Theodore Béza. A magyar reformáció kapcsán szó esik a mohácsi tragédiáról és következményeiről, a dunántúli, majd az alföldi, főleg a debreceni reformáció eseményeiről, egészen a tordai országgyűlés vallásszabadságot biztosító törvényéig. Olyan jeles személyiségek és reformátorok szerepelnek, mint Habsburg Mária királyné, Török Bálintné Pemfflinger Kata, Sztárai Mihály, Dévai Bíró Mátyás, Nádasdy Tamás, Sylvester János, Radán Balázs, Kálmáncsehi Sánta Márton, Méliusz Juhász Péter, Huszár Gál, Szegedi Kis István, Bornemisza Péter és Károli Gáspár.

A szerző célja, hogy az ismert egyháztörténeti eseményeken túl megismertesse a fiatalokkal a reformáció történetének kevésbé ismert történéseit, közelebb hozza személyeit. A történetek izgalmas cselekményvezetése, szépirodalmi színvonalú stílusa lehetővé teszi, hogy az olvasók ne csak egy adathalmazt lássanak a reformáció eseményeiben, hanem át is éljék azokat. Mindezt segítik Damó István a kor hangulatát idéző grafikái.

Tíz éves kortól ajánljuk.

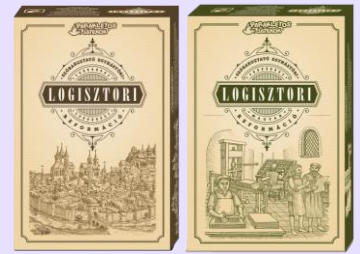
Kiadó: Parakletos Könyvesház, írta: Miklya Luzsányi Mónika, kiadás éve: 2017, ISBN 9786155141966, 134 × 207 mm, 216 oldal, 2900 Ft

Megvásárolható a keresztény könyvesboltokban és a [kiadó webáruházában](#).

2022 / OKTÓBER / 7. szám

LOGISZTORI társasjáték - Szórakoztató egyháztörténeli

1. rész: Európai reformáció, 2. rész: Magyar reformáció

A Logisztori valójában egy nyomozós játék, amelynek során a játékvezető egy – az adott egyháztörténeli eseményre vonatkozó – érdekesen megfogalmazott rövid indító sztorit mesél el, majd feltesz egy kérdést, amelyre a csoport közösen keresi meg a megfelelő választ, barkochba kérdések segítségével.

A fiatalok, mint egy nyomozó csoport, együtt indulnak el gondolatban, hogy kiderítsék az eseményeket. Ez a munkamódszer a felfedező és a kooperatív tanulás elvén alapszik, amely kitűnően illeszkedik a digitális nemzedék ismeretszerzési szokásaihoz. A feladatok, indító sztorik „krimiszerű” megfogalmazása olyan feszültséget teremt, ami azonnal beindítja a belső motivációt. Ez a motiváció aktiválja a már meglévő tudásukat, és készíteti őket arra, hogy logikai úton haladva felgombolyítsák az események fonalát. A pedagógus „csak” moderátorként vesz részt a játékban, aki megerősíti a helyes ismereteket, és elveti a helyteleneket. Mivel közösségben játszunk, igen fontos elem az egymásra figyelés, egymás tudásának megbecsülése, értékelése, valamint a megszerzett információk megtartása, összefüggésben látása. Együtt kell gondolkodniuk, össze kell dolgozniuk, ahhoz, hogy sikerre jussanak.

Egy-egy játékkör végén a játékosok heurka-élményszerűen maguk fedezik fel, a kitalált elemekből maguk „rakják” össze azokat az egyháztörténeli eseményeket, amelyeket meg akarunk tanítani, majd a moderátor vezetésével ők maguk vonják le a mai életre vonatkozó tanulságot is.

A Logisztori első része Luther és Kálvin korába, a második rész pedig a magyarországi evangélikus és református egyház kialakulásának idejébe vezet minket. A kártyákon a kérdés nehézségi fokát is jelöltük, három fokozat van a közismertebb, a nehezebb, és az elvont ismeretek megkülönböztetésére. Ifjúsági és felnőtt csoportoknak ajánljuk, ahol a kommunikáció és kapcsolatépítés kiváló eszköze is lehet a játék.

Néhány beszédes cím: Sült lúd a zsinaton • A szent üzlet • Dobjuk a folyóba! • Az ördögűző tintatartó • A királyné nyomorúsága • Párbaj protestáns módra • Prédikátor vagy hordószónok? • Öregasszonyok a teknőn • Debreceni diáknyelv • A Héttorony rabja • Válás protestáns módra • A veszélyes prédikációs kötet • A kolozsvári papírmalom • Az istenes vénember

Fejlesztési területek: Logika • Következtetés • Intuíció • Kooperáció • Asszociáció

Jellemzők

- 2 x 80 egyháztörténeli eseménykártya
- 3 nehézségi szint
- Életkor: 14 éves kortól
- Játékosok száma: 2 vagy több
- Játékidő: 5-60 perc

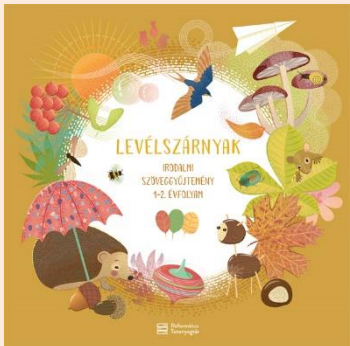

Kiadó: Parakletos Könyvesház, összeállította: Miklya Luzsányi Mónika, kiadás éve: 2017, doboz mérete: 50 x 120 x 190 mm, ára 5900 Ft

Megvásárolható a keresztény könyvesboltokban és a [kiadó webáruházában](#).

2022 / OKTÓBER / 7. szám

A KÁLVIN KIADÓ ÉS A REFORMÁTUS TANANYAGFEJLESZTŐ CSOPORT AJÁNLATA

Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt (szerk.)

LEVÉLSZÁRNYAK

Irodalmi szöveggyűjtemény 1–2. évfolyam

Pap Kata illusztrációival

210×210 mm; 248 oldal; kartonált; 3500 Ft

Kálvin Kiadó – Református Tananyagtár, 2022

Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt (szerk.)

PEHELSZÁRNYAK

Irodalmi szöveggyűjtemény 1–2. évfolyam

Pap Kata illusztrációival

210×210 mm; 248 oldal; kartonált; 3500 Ft

Kálvin Kiadó – Református Tananyagtár, 2022

Megjelent az 1–2. osztályos diákok számára készült irodalmi szöveggyűjtemény-sorozat őszi és téli kötete, melyekhez a Református Tananyagfejlesztő Csoport korábbi kiadványaihoz hasonlóan gazdag ötlettárak és a tanórán felhasználható kiegészítő segédanyagok is tartoznak.

A kötetekben kortárs és klasszikus magyar szerzők verseit, meséit, mondókákat, találós kérdéseket olvashatunk az évszakok eseményeihez, hangulatához kapcsolódva.

A szöveggyűjtemények jellemzői:

- A 20–21. századi magyar irodalomból válogatott lírai és prózai műveket tartalmaz a teljes évre.
- Új szövegötleteket ad egyházi és nemzeti ünnepekhez.
- A gyűjtemény olyan szöveghálót alkot, ami mindig nyújt valami újat, mindig meglep valamivel.
- A szövegek az állami olvasókönyvek témáihoz is igazodnak, részben kiegészítik azokat.

Legalább 20 példány megrendelésre 30% kedvezményt adunk (a teljes fogyasztói árból)!

A Református Tananyagfejlesztő Csoport által fejlesztett kiadványok, digitális változataik, valamint a hozzájuk készült pedagógiai felhasználási javaslatok elérhetőek a [Református Tananyagtárban](#).

A sorozat harmadik és negyedik része még 2022 őszén megjelenik.

További információk és megrendelési lehetőség a [Kálvin Kiadó webáruházában](#).

Beszámolók képzéseinkről

Kreatív módszertani ötletek a katechézisben – Szigethalom, 2022. 09.17.

Mivel 2022 a hittanoktatás éve, a Református Pedagógiai Intézet pályázatot hirdetett képzésekre. A délpesti egyházmegye megpályázta ezt a lehetőséget, és nagy örömmel értesültünk, hogy meg is nyertük.

Kiküldtük a meghívókat, és azt láttuk, hogy a lista egyre hosszabb lesz. Végül 60 lelkész és gyerekmunkás vett részt az alkalmon (többen jelezték, hogy sajnos lebetegedtek).

Kalicz Gizella Tiszteletes Asszony felajánlotta a szigethalmi egyházközség gyülekezeti termét képzési helynek. (Könnyen lehet parkolni, sok ember elfér.) Nagyon köszönjük a szigethalmi egyházközségnek ezt a lehetőséget, a presbitereknek és a szolgáló egyházfiaknak is, akik egész nap teával, kávéval, pogácsákkal, majd finom szendvicsekkel kínáltak bennünket.

A megyéről: összetartó megye, a lelkipásztorok szeretik és segítik egymást. Vannak közös megyei napok. A mai nap új volt abból a szempontból, hogy a lelkészek és a hittanoktatók, ill. gyermekek között szolgálók vettek részt közös képzésen, s ilyen formációban még nem dolgoztunk együtt. (Kalicz Gizella)

A kreatív módszertani ötleteket azért választottuk, mert a mindennapokban erre van a legnagyobb szükségünk. Legyen egy hittanóra kreatív, élményekkel teli, mert akkor figyel a diák, akkor aktív. Minél több lehetőségünk van az ötlettárunkban, annál jobban ki tudjuk választani, melyik módszert visszük be, és mit alkalmazunk, most mit szeretnénk a diákban fejleszteni. Ha a gyerek jól érzi magát hittanórán, akkor megkéri szüleit, jöjjenek el a templomba is - és ez a mi fő célunk, hogy a hittanra járó gyerekek és családjuk beépüljenek a gyülekezetekbe.

Takaró András Esperes Úr igei köszöntővel kezdte a napot: „ez ma egy kezdet, de szeretnénk, hogy legyen folytatása! Régiókban szeretnénk találkozni” - mondta. Munkaközösségeket szeretnénk létrehozni, melynek önkéntesség az alapja. A hitoktatás egy híd kell, hogy legyen: „híd a gyerek, családja és a gyülekezet között. A hitoktatás nem óraadás, hanem lelki jelenlét! A hitoktató munkája magvetés! A reménység munkája a hitoktatás!” Végezetül ilyen útravalót kaptunk: „Magvető vagy, Isten munkatársa, a misszió embere!”

Zimányi Noémi az RPI katechetikai szakértője 3 bőrönddel érkezett közénk. Az ötleteit elhozta magával, amelyeket meg is foghattunk, le is fényképezhattünk. Jó volt hallani arról, hogy egy borotvahab, egy tasak gomb, az ételfesték miként válhat jó baráttá a hittanórán, és lehet vele emlékezetes példázatot, történetet mesélni.

Jó volt kisebb csapatban dolgozni, de igazán megható akkor volt, mikor együtt, felállva játszottunk, imádkoztunk, énekeltünk. Horváth Dániel Tiszteletes Úr gitárjával szolgált az éneklésben.

A képzés második felében mi is feladatokat kaptunk borítékban 1-1 kézzel fogható segédeszközzel, és ezzel kellett csapatban bemutatnunk, hogy az illető az adott tárgyat hogyan használnánk hittanórán.

A szünetek sem voltak hiábavalók: ismerkedtünk, beszélgettünk. Szó volt a jövő terveiről is, hogyan tudunk kisebb csoportokban munkaközösséget kialakítani, egymást erősítve hivatásunkat végezni.

Lelkileg feltöltődve, megerősödve, mosolyogva váltunk el.

Szabó Réka

Isten gazdag áldása volt ezen az alkalmon. Külön köszönet az RPI-nek.

Délpesti ügyintéző
a délpesti egyházmegye katechetikai
előadója

Módszertani és lelki megújulás – Miskolc, 2022. 08. 30.

A képzés rendkívül gyakorlatias volt, aminek kifejezetten örültem. Gyerekként csak fakultatív hittanon vettem részt, nem is református szervezésben, szóval ennek már a céljára sem igazán emlékszem. Ifis sem voltam, ami szintén meghatározó nálam szakmai szempontból. Azért tartom ezeket meghatározónak, mert nem igazán voltam részese olyan alkalmaknak, ahol játékokkal, kreatív feladatokkal találkoztam volna, így nincs mihez visszanyúlnom. Számomra éppen ezért minden olyan képzés értékes, ahol újabb módszereket, eszközöket látok, ahol használható lehetőségeket sajátíthatok el.

Külön szeretném kiemelni az előadó, Csőri-Czinkos Gergő személyét és hozzáállását, mert ismeretlenül is azonnal barátságos légkört tudott teremteni, ahol mindenki a maga szintjén vehette ki részét a dolgokból úgy, ahogyan azt egyéneként biztonságosnak éreztük.

Ilyen stílusú képzésen a jövőben is szívesen vennék részt. Köszönöm.

Fórizs István
lelkész-vallásstanár, TIREKIFI

Lelki és érzelmi nevelés lehetőségei a hittanórán – Székesfehérvár, 2022.09. 24.

Bizonyára senki sem bánta meg, aki eljött szeptember 24-én a Székesfehérvárra a Budai úti református gyülekezeti terembe, lett légyen lelkész vagy pedagógus vagy lelkes érdeklődő. Ott ugyanis a Református Pedagógiai Intézettől Dr. Szászi Andrea tartott rendkívül érdekfeszítő és gyakorlatias előadást „Lelki és érzelmi nevelés lehetőségei a hittanórán” címmel. Miért is volt megragadó a program? A magas szakmaiság mellett mégsem törekedett teljes kizárólagosságra az előadó, mindenki hozzátehetette a maga tapasztalatát, meglátásait, tudományát az elhangzottakhoz és amikről szó volt – ha érintőlegesen is – azt kipróbálhattuk egymás között. Miképpen lehet megragadni a hittanosok figyelmét, hogyan tudok érzelmileg a gyerekekre hangolódni akár egyen-egyenként? Eligazító szempontok mentén, de mégis szinte önmagunktól jutottunk el a lehetséges válaszokig. Az egyetemesség mellett kifejezett specifikumokat is hallhattunk a gyermekek érzelmi fejlődésének elősegítéséről – mindeközben apró műhelyfogásokkal önmagunk határait is jobban feltérképeztük és tágítottuk. Igen hamar eltelt az a pár óra előadás és észre sem vettük az idő múlását. Pont ilyen egy jó hittanóra is!

Meg kell jegyezni Dr. Szászi Andrea magas szakmai tudása mellett a szerénységét és alázatát, teret engedve az építő kritikáknak a megjelentek részéről, hiszen valóban minden gyermek másmilyen, minden helyzet másmilyen egy tanórán, de a közös ötletelések után létrejött egy konszenzus, amit reméljük, mindenki tud alkalmazni a maga területén a gyerekek között.

Igen hasznos és inspiratív volt ez a továbbképzés, és feltehetően nem lenne káros, ha még hasonlóan lenne részünk.

Boza Kristóf

2022 / OKTÓBER / 7. szám

Jó gyakorlat

Áldás Békesség!

A Franz Kett pedagógia iránt érdeklődők számára betekintést és hospitálási lehetőséget szeretnénk nyújtani a havi rendszerességgel találkozó Szigethalmi Franz Kett Pedagógia Munkacsoportban.

A foglalkozásainkat minden hónap 3. keddjén, 17.00-18:30-ig tartjuk a Szigethalmi Református Egyházközség gyülekezeti házában. A találkozó keretében kipróbálunk egy foglalkozást és utána megbeszéljük a látottakat, a felmerülő kérdéseket, az ötleteket és a saját csoportra történő formálás lehetőségeit.

Ezekén az estéken mindig előre dolgozunk, így olyan témákat és tartalmakat dolgozunk fel, melyeket 1-2 héten belül meg lehet valósítani saját csoportban.

Következő összejövetelünk: október 18. 17:00-18:30

Címünk: 2315 Szigethalom, Kossuth Lajos u. 21.

Jelentkezni a soosne.b.judit@gmail.com e-mail címen lehet. A jelentkezéskor kérjük a résztvevő nevét, telefonszámát és a hospitálás választott dátumát megadni.

A programra alkalmanként 3 vendéget tudunk fogadni. Kérnénk, hogy egyelőre maximum 2 alkalmat jelöljenek meg.

Választható időpontok:

10.18
11.15
12.20
01.17
02.21
03.21
04.18
05.16

Sok szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt!

Soósne B. Judit

Franz Kett Munkacsoport vezető

2022 / OKTÓBER / 7. szám

RPI Képzésajánló

Téma: Témazáró dolgozat a hittanórán – lehetünk egységesek országosan?

Ajánló: Hit- és erkölcsstan tantárgy tanmenete készítésekor mindenki tervezi a témakörök összefoglalását, majd a számonkérést. A dolgozatokat mindenki egyénileg más tantárgyakból vett tapasztalatok alapján állítja össze. Az RPI megbízásából elkezdődött minden évfolyamot érintő témazáró dolgozatok kidolgozása. Ennek menetéről, felépítéséről és feladattípusokról lesz szó az október 13-i webinárium alkalmával.

Kiket várunk: hittanoktatók gyülekezeti vagy egyházi iskolákban

Időpont: 2022. október 13. csütörtök 14.00 – 15.30

Webinárium: Zoom felületen

Az alkalmat tartja: Magyar Péterné hitoktató, szaktanácsadó

Lélek-jelenlét

2022. október 20. 17.00 – 19.00 (zoom)

Téma: Mediáció lehetőségei gyermekek és fiatalok között

Az alkalmat vezeti: Rác Vera iskolalelkész, mediátor

Az alkalmon való részvétel ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött. Jelentkezni [ITT](#) lehet.

**Képzésekkel kapcsolatos további információkért forduljon
Kompán Juliannához a következő elérhetőségen:
kompan.julianna@reformatus.hu**

„Hinni taníts, Uram!” A hittanoktatás éve, 2022 Hit-Élet-Közösség Katechetikai konferencia

Mikor? 2022. november 18-19.

Hol? A megújult Ráday Kollégium épületében.

Mi várható?

- Szakmai találkozások, beszélgetések
- Plenáris és választható szekciókban előadások, aktivitások
- Molnár Miklós-díj átadása

Imádságra nevelés a hittanoktatásban

*Kompetenciafejlesztés és
hittanoktatás*

Művészettel nevelés lehetőségei a katechézisben

Gender kérdés a hittanórán

*Együttműködés mint a
hitélet fejlődésének
eszköze*

**Az új hittanérettségi
kérdései és lehetőségei**

**Hittan versenyek
innen és túl
tapasztalatok**

Ismerkedés a
Godly Play
módszertanával

**Az óvodások
hitéletének
támogatása**

Ének-zene a hittanórán

**Család és hittanoktatás:
kérdések és lehetőségek**

Iskolalelkészek fóruma:
Az iskola spiritualitása

Részvételi díj: Mivel az MRE jelentős mértékben támogatja a konferenciát, így a 2022. okt. 20-ig jelentkezők számára a két nap költsége (étkezés, szakmai anyagok): 5000 Ft/fő.

[Jelentkezem](#)

[A teljes program](#)

Kapcsolat

Amennyiben észrevételeiket, véleményüket, akár írásait szeretnék velünk megosztani, akkor keressenek minket elérhetőségeinken!

Dr. Szászi Andrea
katechetikai szakértő,
igazgatóhelyettes
+3630/961-8674
szaszi.andrea@reformatus.hu

Református Pedagógiai
Intézet
<http://refpedi.hu>

Kompán Julianna
katechetikai ügyintéző
+3630/961-8672
kompan.julianna@reformatus.hu